

Stockholm den 2021-09-29

Till

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.fs@regeringskansliet.se

Attentions remissvar på God och nära vård - Rätt stöd till psykisk hälsa (SOU 2021:6)

(dnr S2021/00866)

Riksförbundet Attention är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och deras familjer. Vi företräder personer med egna funktionsnedsättningar, anhöriga och personal som möter våra grupper inom till exempel skola, vård, socialtjänst, arbetsförmedling och försäkringskassa. Bland våra medlemmar finns personer med adhd, ASD/Aspergers syndrom, Tourettes syndrom, språkstörning samt personer med nedsatt förmåga att läsa, skriva och räkna. Attention har omkring 15 000 medlemmar och ett 50-tal lokala föreningar runt om i landet.

Inledande kommentarer

Riksförbundet Attention har tagit del av utredningens förslag som behandlar för oss mycket viktiga frågor. Vi ser stora fördelar med den pågående omställning mot en primärvård som kan ge tidiga och väl sammanhållna insatser när det gäller såväl psykisk som fysisk ohälsa. Vi representerar diagnoser och tillstånd som i de flesta fall visar sig tidigt i barndomen och påverkar individens under hela livet, där en god och nära vård har extra stor betydelse. Vi tillstyrker därför utredningens författningsförslag som tydliggör primärvårdens viktiga roll att ta om hand inte bara fysiska utan även psykiska vårdbehov samt betydelse av förebyggande och tidiga insatser.

Vi ansluter oss till det remissvar som lämnats in av Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH), men vill här göra några egna tillägg och påpekande.

Utredningens bedömningar och reflektioner

Utredningen i övrigt innehåller inte några skarpa förslag när det gäller genomförandet, utan endast bedömningar och något som betecknas "utredningens reflektioner". Detta trots att utredningen enligt direktiven skulle "utreda förutsättningarna för att utveckla en ny form av

skyndsamma och ändamålsenliga insatser inom primärvården vid lättare psykisk ohälsa i syfte att bl.a. förebygga svårare ohälsa och sjukskrivningar och vid behov lämna förslag om hur detta kan genomföras på ett effektivt sätt." Av betänkandet går inte att utläsa vilka överväganden utredningen gjort för den implicita slutsatsen att det alltså saknas behov av att lämna ytterligare förslag utöver det i och för sig angelägna författningsförslaget.

Genomförande

Förutsättningarna att ta emot och realisera utredningens bedömningar och reflektioner är enligt vår uppfattning inte tillräckligt belysta. Myndigheten för vårdanalys har sedan betänkandet lämnades redovisat att endast 35 procent av patienterna uppger att de har en ordinarie läkare eller sjuksköterska, vilket vida understiger alla jämförbara länder.

Enligt myndigheten är det särskilt bekymmersamt att resultaten som rör personcentrerad, som till exempel områdena samordning och kontinuitet, har legat lågt över en lång tid utan större förbättringar, vilket enligt myndigheten medför tydliga utmaningar inom den vård som ska vara "god och nära" (se särskilt myndighetens rapport *Vården ur befolkningens perspektiv 2020*, sid. 98).

Även Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har nyligen undersökt hur kontinuitet i vårdrelationen påverkar sjukdomsförlopp, vårdbehov och relaterade kostnader. Resultaten talar för att högre grad av relationskontinuitet, det vill säga att ha kontinuerlig kontakt med en och samma vårdperson, är positivt för de patientgrupper som undersökts (se vidare myndighetens pressmeddelande den 19 augusti 2021).

Enligt vår erfarenhet är patienter som kontinuerligt träffar samma läkare eller sjuksköterska mera nöjda med vården och får mer samordnad vård, fler stödinsatser vid psykisk ohälsa och bättre uppföljning efter sjukhusvård. Vi efterlyser konkreta och genomförbara förslag som leder i den riktningen.

Dags att reformera adhd-vården

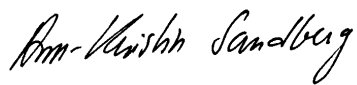
I samband med att primärvården ges en annan roll vill vi också lyfta fram behovet av att regelverket som styr adhd-vården reformeras.

Under de senaste decennierna har andelen personer i samhället med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) ökat kraftigt, och adhd är idag ett av de vanligaste tillstånden som barn och vuxna söker och behandlas för i psykiatrisk öppenvård. Det är ett resultat av forskning och ökad förståelse för att tillstånden är livslånga och därmed också vanliga hos många vuxna. Idag utgör de en stor andel av patienterna på en allmänpsykiatrisk mottagning. Denna utveckling har inte motsvarats av någon resursökning, vilket skapat vårdköer med långa väntetider till utredning och behandling på väldigt många ställen i landet.

De gällande begränsningarna, som innebär att endast specialister i psykiatri har rätt att förskriva de läkemedel som utgör den gängse och rekommenderade medicinska behandlingen för adhd, gör det svårt för såväl allmänpsykiatri som primärvården att möta behoven av stöd och insatser för den växande gruppen patienter med diagnosen. Det är hög tid att se över denna begränsning och genomföra kompetenssatsningar som gör att ST-läkare efter obligatorisk fortbildning, på sikt ska kunna förskriva adhd-medicin på samma sätt som de har rätt att förskriva andra narkotikaklassade läkemedel. Vidare bör allmänläkare inom primärvården kunna ta över uppföljning och förskrivning av läkemedel till psykosocialt

väl fungerande adhd-patienter med en välinställd och fungerande behandling. Ändringen ska givetvis följas av en handlingsplan innehållande obligatorisk utbildning samt garanterad möjlighet till handledning och konsultation med psykiatrispecialister, som även fortsättningsvis bör ha ansvar för utredning och initial läkemedelsinställning. Detta förfarande är i linje med gängse riktlinjer i våra nordiska grannländer.

Om förändringen följs av en seriös kompetenssatsning och nödvändiga resursförstärkningar ser vi stora vinster med att vår medlemsgrupp kan få stöd och behandling inom primärvården. Det ger möjlighet till en helhetssyn på individens hälsa, kortare väntetider och förbättrad tillgänglighet.

Ann-Kristin Sandberg
Förbundsordförande